

OBSAH

Seznam používaných zkratk	5
Předmluva	15
Úvod	17
AKTUÁLNÍ OTÁZKY OBECNÉHO ANTIDISKRIMINAČNÍHO PRÁVA	19
I. Antidiskriminační zákon, jeho vznik a budoucnost z pohledu legislativního (Markéta Whelanová)	21
1.1 Okolnosti vzniku antidiskriminačního zákona	21
1.2 Specifika antidiskriminačního zákona	22
1.3 Vývoj a budoucnost antidiskriminačního zákona	24
1.4 Závěr	26
II. Vícenásobná diskriminace – koncept pro Českou republiku? (Kristina Koldinská)	27
2.1 Deset let – deset diskriminačních důvodů	27
2.2 Teoretické okénko	28
2.3 Legislativní okénko	29
2.4 Judikaturní okénko	30
2.5 Závěrem – okénko do české kotliny	32
III. Pojem nepřímá diskriminace a podmínka zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe (Jaroslav Větrovský)	34
3.1 Úvodní poznámky	34
3.2 Definice nepřímé diskriminace	35
3.2.1 Podmínka zdánlivě neutrální formy	36
3.2.2 Skrytá diskriminace	38
3.2.3 Pokračující diskriminace	42
3.3 Závěr	44
IV. Okruh osob chráněných antidiskriminačním právem (Jiří Šamánek)	46
4.1 Pojetí odvozené diskriminace	47
4.2 Problematické otázky související s pojetím odvozené diskriminace dle rozsudku ve věci Nikolova	48
4.3 Vymezení typů odvozené diskriminace	51
4.4 Závěr	52

V.	Boj proti stereotypům jako součást evropského antidiskriminačního práva (Harald Christian Scheu)	53
5.1	Úvod	53
5.2	Relevantní právní rámec	54
5.3	Mensšinové stereotypy v právní praxi	57
5.3.1	Případ britských imigračních kontrol na pražském letišti	57
5.3.2	Stereotypy v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU	60
5.3.3	Přístup Evropského soudu pro lidská práva	61
5.3.4	Přístup Soudního dvora EU	63
5.4	Závěry	64
VI.	Rovnost žen a mužů v České republice – jak dospět od formální úpravy k praktické aplikaci (Zuzana Fellegi)	66
6.1	Vývoj genderového práva v EU	66
6.2	Zjištěné nedostatky v oblasti genderové rovnosti v ČR	69
6.3	Institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů v ČR	71
6.3.1	Politická nestabilita a podfinancování státních orgánů	71
6.3.2	Oslabování neziskového sektoru	73
6.4	Problémy antidiskriminačních stížností	74
6.4.1	Důvody nízkého počtu antidiskriminačních stížností	74
6.4.2	Možnosti zlepšení – bezplatná právní pomoc a veřejné žaloby	75
6.5	Aplikace genderového acquis – výzvy pro instituce	77
6.5.1	Veřejný ochránce práv (VOP)	77
6.5.2	Správní orgány	78
6.5.3	Soudy	78
6.6	Vývoj českého genderového práva: péče „SI“ – spolurozhodování „NO“	81
6.6.1	ANO: Antidiskriminačnímu zákonu	81
6.6.2	Další vývoj: Ženy „mají“ pečovat	82
6.6.3	NE: Kvótám pro ženy v dozorčích radách	82
6.6.4	NE: Kvótám pro ženy v parlamentu	84
6.6.5	ANO: Otcovské dovolené	88
6.6.6	NE?: Istanbulské úmluvě (boji proti násilí na ženách)	88
6.6.7	NE: Státní garanci přijímání dvouletých dětí do MŠ	90
6.6.8	NE: Individuální volbě tvaru ženského příjmení	93
6.6.9	ANO?: Autu za třetí dítě	94
6.7	Genderový dopad české legislativy aneb jak stát stvořil „normoženu“	96
6.7.1	Kdo provádí „sociální inženýrství“?	96
6.7.2	Patriarchální charakter českých norem	97

6.7.3	Ženy svobodnou volbu nemají.	97
6.7.4	Nové přístupy nejsou fikcí.	99
6.8	Postoj společnosti – časy se mění	99
6.8.1	Esencializmus aneb co je a není dané geneticky	99
6.8.2	Co si o tom myslí ženy?	100
6.8.3	Nutnost přizpůsobit zákony praxi a preferencím společnosti	102
6.9	Závěr	103
ROVNÉ ZACHÁZENÍ VE VYBRANÝCH PRÁVNÍCH ODVĚTVÍCH		105
VII.	(Ne)rovné zacházení s muži a ženami v oblasti odměňování v pracovněprávních vztazích (Eva Šimečková)	107
7.1	Úvod	107
7.2	Rovné zacházení a zákaz diskriminace v právu Evropské unie.	107
7.3	Pojem stejné práce a práce stejné hodnoty v judikatuře SDEU	110
7.4	Odlíšné zacházení s muži a ženami při odměňování za práci.	113
7.5	Právní úprava rovného zacházení a zákazu diskriminace v České republice	113
7.6	Právní úprava rovného zacházení a zákazu diskriminace v antidiskriminačním zákoně.	115
7.6.1	Přímá a nepřímá diskriminace.	115
7.7	Zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace v oblasti odměňování mužů a žen v zákoníku práce	116
7.8	Závěr	121
7.8.1	Jaké jsou důvody nižší zaměstnanosti žen v produktivním věku v ČR?	121
VIII.	Výjimky z práva na rovné zacházení v pracovněprávních vztazích (Jana Komendová)	123
8.1	Podstatný a určující profesní požadavek pro výkon zaměstnání nebo povolání.	124
8.2	Pozitivní opatření	127
8.3	Věk a zdravotní postižení – ozbrojené síly.	128
8.4	Náboženské vyznání nebo víra – zvláštní povaha zaměstnavatele	129
8.5	Zvláštní ochrana žen v souvislosti s těhotenstvím a mateřstvím, osob se zdravotním postižením a mladistvých	131
8.6	Věk – cíle politiky zaměstnanosti a politiky trhu práce	134
8.6.1	Minimální věk pro výkon povolání nebo zaměstnání, minimální doba praxe nebo zaměstnání.	135
8.6.2	Nepřiměřenost délky odborného vzdělávání vzhledem k dosažení důchodového věku osoby ucházející se o zaměstnání.	136

IX. Vybrané aspekty nerovného postavení osob samostatně výdělečně činných v právu sociálního zabezpečení (Gabriela Halířová)	138
9.1 Právní východiska nerovného zacházení v sociálním zabezpečení	139
9.2 Ošetřování člena rodiny u osob samostatně výdělečně činných	141
9.3 Osoba samostatně výdělečně činná a volba výše rodičovského příspěvku	145
9.4 Shrnutí	150
X. Diskriminace HIV pozitivních lidí v kazuistice veřejného ochránce práv (Jakub Tomšej)	151
10.1 Úvod	151
10.2 HIV jako diagnóza strachu	151
10.3 HIV jako zdravotní postižení	153
10.4 HIV ve služebním poměru	154
10.5 HIV ve zdravotnictví	157
10.6 Závěr	159
ROVNÉ ZACHÁZENÍ A SOUDY	161
XI. Rovnost a zákaz diskriminace v judikatuře Ústavního soudu desátých let – kritický rozbor (Jan Wintr)	163
11.1 Úvod	163
11.2 Ústavní rovina	163
11.3 Zákonná rovina	166
11.4 Závěr	171
XII. Právní prostředky ochrany před diskriminací v České republice: účinné, přiměřené a odrazující? (Darina Jandová)	172
12.1 Úvod	172
12.2 Z pohledu českého zákonodárce	173
12.3 Z pohledu oběti diskriminace	174
12.4 Z pohledu právního zástupce	176
12.5 Účinné, přiměřené a odrazující sankce jako prevence diskriminace	178
12.6 Přípravovaná antidiskriminační novela	179
12.7 Závěr	180
XIII. Převaha obecného principu rovnosti nad specifickým zákazem diskriminace na základě chráněných důvodů v Česku (Barbara Havelková)	181
13.1 Obecná rovnost vs. právo nediskriminace ze zvláště chráněných důvodů	184

13.2	Směšování zákazu diskriminace ze zvláště chráněných důvodů a obecného principu rovnosti	186
13.2.1	Standard přezkumu v ústavním rozhodování.	187
13.2.2	Zvláštní význam důvodů vyjmenovaných v zákonné úpravě?	188
13.3	Nedostatečné využívání antidiskriminačního práva	191
13.3.1	Větší počet sporů a přezkumu u obecného principu rovnosti	191
13.3.2	Pohotovější vymáhání	194
13.3.3	Nacházení souvislosti s chráněným důvodem – falešný přítel obecné rovnosti.	196
13.4	Závěry	197
XIV.	Malá efektivita soudní ochrany u diskriminace z důvodu věku v případě skončení pracovního poměru výpovědí pro nadbytečnost (Martin Štefko)	199
14.1	Úvod	199
14.2	Skončení pracovního poměru pro věk zaměstnance	200
14.3	Výpověď pro nadbytečnost	201
14.4	Rozhodnutí o nadbytečnosti	202
14.4.1	Nadbytečnost	204
14.4.2	Příčinná souvislost.	205
14.5	Zneužití výkonu práva	205
14.5.1	Námitka diskriminace	207
14.6	Náměty de lege ferenda	208
14.7	Závěr	209
XV.	Dorty a diskriminace – příklady střetu svobody a rovnosti v zahraniční judikatuře (Lenka Kříčková)	211
15.1	Rozhodnutí <i>Masterpiece Cakeshop</i>	211
15.1.1	Skutkové a procesní okolnosti.	211
15.1.2	Právní hodnocení soudu	212
15.1.3	Poznámky k rozhodnutí.	214
15.2	Rozhodnutí <i>Ashers Baking Company</i>	218
15.2.1	Skutkové a procesní okolnosti.	218
15.2.2	Právní hodnocení soudu	218
15.2.3	Poznámky k rozhodnutí.	219
15.3	Několik úvah k oběma rozhodnutím	221
15.4	Závěrem	223

ROVNÉ ZACHÁZENÍ A SPOLEČNOST	225
XVI. Politická rovnost jako základ demokracie (Helena Hofmannová)	227
16.1 Úvod	227
16.2 Politická rovnost a princip většiny	231
16.3 Imaginární komunita a politická rovnost	234
XVII. Genderové nerovnosti v odměňování jako každodenní realita a výzva pro vymáhání antidiskriminační legislativy (Alena Křížková, Marta Vohlídalová)	238
17.1 Provázanost příčin genderových nerovností v odměňování v Česku	240
17.2 Zkušenosti s genderovými rozdíly v odměňování na pracovišti	241
17.3 Názory na zdroje genderových nerovností (nejen) v odměňování	244
17.4 Rozdíly v názorech na zdroje genderových mzdových rozdílů podle demografických charakteristik	246
17.5 Závěrem: jen tak dál a ještě více	248
XVIII. Vybrané sociální kontexty věkové diskriminace a ageismu – nové cíle a směry (Lucie Vidovičová)	250
18.1 Věková diskriminace a ageismus	250
18.2 Věková diskriminace v Česku a v Evropě	254
18.3 Aktuální vývoj v tematice ageismu	256
18.4 Závěr	261
XIX. Strukturální základ menšinového stresu v Česku: Vztah mezi diskriminací, stigmatizací a zdravím neheterosexuálních a genderově rozmanitých lidí (Michal Pitoňák)	263
19.1 Úvod a základní terminologie	263
19.2 Neakceptace neheterosexuálních lidí v Česku	269
19.3 Vývoj diskriminace LGBTQ+ v Česku	271
19.4 Právní a společenské postavení párů stejného pohlaví a jimi tvořených rodin	274
19.5 Podmínka sterilizace translidí	276
19.6 Menšinový stres v Česku	277
19.7 Závěrem	281
XX. Stereotypizace menšin v médiích: neškodné škádlení, nebo problém se závažnými důsledky? (Marína Urbániková)	283
20.1 Stereotypy a diskriminace v médiích: právní úprava a etické kodexy	284
20.2 Stereotypy, stereotypizace a média	285

20.3	Reprezentace menšin v českých médiích	287
20.4	Účinky stereotypizujícího mediálního obsahu: proč jsou mediální stereotypy nebezpečné?	290
20.4.1	Priming (podnícení)	291
20.4.2	Kultivace	292
20.4.3	Účinky stereotypů na příslušníky menšin	292
20.4.4	Prosociální účinky mediálních stereotypů	293
20.4.5	Co podmiňuje vliv mediálních stereotypů na naše myšlení a jednání?	294
20.5	Závěr	294
	Resumé	297
	Použité zdroje	301
	Rejstřík	323